

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 665/2018 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen ns. takaajalainan lainmukaisuudesta pikaluottomarkkinoilla

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Li Anderssonin /vas ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 665/2018 vp:

Kiertävätkö takaajalainasopimukset Suomen lainsäädännön määräyksiä, ja jos näin on,

mihin toimenpiteisiin kuluttajansuoja-asioista vastaava ministeriö ja sen alaiset kuluttajansuojaviranomaiset ryhtyvät, jotta kuluttajansuojaksi säädettyjä säännöksiä ei kierretä takaajalainasopimuksilla?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Yksittäistapausten lainmukaisuuden arviointi kuuluu valvontaviranomaisille sekä viime kädessä tuomioistuimelle. Kilpailu- ja kuluttajavirastolta saadun tiedon mukaan nyt kyseessä olevan luotonantajan harjoittamaa markkinointia koskeva asia on jo kuluttaja-asiamiehellä vireillä. Yleisellä tasolla asiasta voi todeta seuraavaa.

Kuluttajansuojalain (38/1978) kuluttajaluottoja koskevan 7 luvun mukaan luotonantajan on ennen luottosopimuksen tekemistä arvioitava, kykeneekö kuluttaja täyttämään luottosopimuksen mukaiset velvoitteensa. Arviointi on tehtävä kuluttajan tuloja ja muita taloudellisia olosuhteita koskevien riittävien tietojen perusteella (14 §:n 1 mom.). Asunto-omaisuuteen liittyvien kuluttajaluottojen osalta luottokelpoisuuden arvioinnista säädetään 7 a luvun 11 §:ssä. Luotonantaja saa myöntää luoton kuluttajalle ainoastaan, jos tämän luottokelpoisuuden arviointi osoittaa, että luottosopimuksesta johtuvat velvoitteet todennäköisesti täytetään luottosopimuksessa edellytetyllä tavalla (7 luvun 16 a §:n 2 mom.).

Lain esitöiden (HE 78/2012 vp) mukaan perusvaatimuksena luottokelpoisuuden arvioinnissa on, että luotonantaja tarkistaa kuluttajan luottotiedot. Poikkeuksena on mainittu tapaukset, joissa luotonantaja tuntee entuudestaan kuluttajan taloudellisen tilanteen pidemmältä ajalta ja sillä on tä-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 665/2018 vp

män johdosta perusteltu syy olettaa, että kuluttajalla on taloudelliset edellytykset täyttää sitoumuksensa. Tämän lisäksi luotonantajan tulisi hankkia myös muita tietoja kuluttajan taloudellisesta asemasta kuluttajalta itseltään tai mahdollisista muista käytettävissä olevista lähteistä. Tietoja kuluttajan tuloista ja muista taloudellisista olosuhteista tulisi hankkia myös rahamäärältään pienempiä luottoja myönnettäessä. Luotonantajalla on myös velvollisuus kohtuullisin toimenpitein pyrkiä varmistamaan kuluttajan antamien tietojen oikeellisuus.

Luottokelpoisuuden arviointia koskevalla sääntelyllä on yhteys hyvää luotonantotapaa koskevaan säännökseen, jonka mukaan luotonantajan on luotonannossa meneteltävä vastuullisesti (7 luvun 13 §:n 1 mom.). Erityisesti edellytetään muun muassa, että luotonantaja ei markkinoi luottoa siten, että markkinointi on omiaan selvästi heikentämään kuluttajan kykyä harkita luoton ottamista huolellisesti (13 §:n 2 mom. 1 kohta).

Vaikka kuluttajalla olisikin maksuhäiriömerkintä, lain esitöiden (HE 24/2010 vp) mukaan se ei merkitse ehdotonta kieltoa tehdä luottosopimus tällaisen kuluttajan kanssa, vaan luotonantajan tulisi luottosopimuksen tekemistä harkitessaan ottaa huomioon kuluttajan maksuhäiriömerkintöjen määrä, niihin liittyvien velkojen määrä, merkintöjen tuoreus sekä niihin johtaneet tekijät. Vaikka kuluttajalla olisi maksuhäiriömerkintöjä, luoton myöntäminen kuluttajalle voi lain esitöiden mukaan olla perusteltua ja hyvän luotonantotavan mukaista esimerkiksi silloin, kun merkintöjen rekisteröinnistä on kulunut kohtuullisen pitkä aika taikka kun ne ovat johtuneet sairauden tai työttömyyden aiheuttamasta velanmaksukyvyn tilapäisestä heikkenemisestä. Toisin olisi perustelujen mukaan arvioitava tilannetta, jossa kuluttajalle myönnetään luottoa, vaikka tämän maksuhäiriömerkinnät ovat suhteellisen tuoreita ja merkintöjä on useita, eikä kyse ole aikaisemmin otettujen luottojen järjestelemiseksi myönnettävästä luotosta, joka ei ole ehdoiltaan epäedullisempi kuin alkuperäinen luottosopimus. Tällaiseen luotonantoon voidaan lain esitöiden mukaan puuttua hyvää luotonantotapaa koskevan säännöksen perusteella.

Kirjallisen kysymyksen mukaan takaajalainassa luotto maksetaan luottoa hakevan kuluttajan sijasta takaajalle. Tämä poikkeaa siitä normaalista lähtökohdasta, että luotonantaja antaa luottosopimuksen nojalla myönnettävät varat luoton takaisinmaksusta sopimuksen mukaan päävelallisen vastaavan kuluttajan määrättäväksi. Valvontaviranomaisten ja tuomioistuimen arvioitavaksi jää muun muassa, onko kyseessä oleva järjestely hyvän luotonantotavan mukainen tai tulevatko siihen sovellettaviksi kohtuuttomia sopimusehtoja koskevat säännökset. Vastaavasti arvioitavaksi jää, kuka järjestelyssä oikeudellisesti katsotaan takaajaksi, johon sovelletaan takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetun lain (361/1999) säännöksiä. Mainitun lain säännökset ovat takaajan eduksi pakottavia silloin, kun takaajana on yksityishenkilö ja velkojana on ammattimainen luotonantaja.

Kuluttajien ylivelkaantumiseen ja kuluttajansuojasäännösten noudattamisen tehostamiseen on kiinnitetty tällä vaalikaudella erityistä huomiota. Eduskunta hyväksyi korkokaton laajentamista koskevan lakiesityksen (HE 230/2018 vp), minkä lisäksi oikeusministeriössä on valmisteilla selvitys kuluttajaluottojen markkinoinnin sääntelyn tiukentamiseksi. Tämän lisäksi oikeusministeriön asettama työryhmä on parhaillaan valmistelemassa uudistuksia kuluttajaviranomaisten toi-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 665/2018 vp

mivaltuuksiin kuluttajansuojalainsäädännön tehokkaan noudattamisen varmistamiseksi. Työryhmän toimikausi päättyy toukokuun 2019 lopussa. Valtiovarainministeriön asettaman makrokauden valvontavälineet -työryhmän tehtävänä on puolestaan esittää tarpeellisia toimenpiteitä, joiden avulla voitaisiin nykyistä tehokkaammin rajoittaa yksityishenkilöiden tai kotitalouksien hallitsematonta velkaantumista. Viimeksi mainitun työryhmän toimikausi päättyy 30.8.2019.

Helsingissä 28.3.2019

Oikeusministeri Antti Häkkänen